

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 5. «Міжнародне право та національні
правові системи»**

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Галузь знань:	08 «Право»
Спеціальність:	081 «Право»
Освітня програма:	«Право»

Робоча програма навчальної дисципліни *«Міжнародне право та національні правові системи»* для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Право».

Розробник:

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дума Володимир Васильович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол від «1» вересня 2022 року № 1.

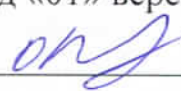
Завідувач кафедри доц. Ільків О.В.

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми доц. Ільків О.В.

Схвалено навчально-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 р.

Голова НМК доц. Оверчук О.В.

1.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 081 Право	обов'язковий компонент освітньої програми	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 08 Право	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Освітня програма Право	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	100 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни **«Міжнародне право та національні правові системи»** схвалена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 08 Право за освітньо-професійною програмою «Право».

Предмет навчальної дисципліни загалом становить правове регулювання міжнародних відносин, що включає норми найважливіших галузей міжнародного права та інші правові засоби, за допомогою яких зазначені відносини набувають правового змісту, відбувається застосування та реалізація права, а також охорона міжнародного правопорядку, дослідження національних правових систем.

Метою вивчення дисципліни є усвідомлення студентами основних проблем міжнародного права та суті основоположних міжнародних договорів, особливо тих, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; осмислення загальних принципів міжнародного права та особливостей правового регулювання міждержавних відносин; вироблення вмінь роботи з нормативним матеріалом при вирішенні конкретних правових ситуацій, які можуть виникати у реальних міждержавних відносинах; формування у студентів юридичного мислення, політичної та правової культури, зацікавленості їх у поглибленні та розширенні правового світогляду тощо.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право та національні правові системи» є організація у навчальному процесі педагогічної взаємодії, в результаті якої студентами будуть засвоєні основні поняття теорії міжнародного права, сформовані чіткі уявлення про структуру системи міжнародного права, з'ясовані особливості предмета і метода правового регулювання низки галузей міжнародного права, засвоєні фундаментальні положення найважливіших міжнародно-правових джерел, сформовані вміння і навички самостійного пошуку необхідних міжнародно-правових актів та правильного їх використання.

Під час лекційних та практичних занять, самостійної роботи студенти, майбутні фахівці з права, **набувають таких компетентностей: ЗКЗ (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові компетентності).**

ЗКЗ. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

Опанувавши дисципліну «Міжнародне право та національні правові системи» студенти повинні володіти такими **результатами навчання:**

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 12. Проводити порівняльно - правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття та ознаки міжнародного права, джерела, принципи і норми міжнародного права.

Поняття міжнародного права. Ознаки міжнародного права. Особливості міжнародного приватного права. Особливості міжнародного публічного права. Джерела міжнародного права. Міжнародно-правові договори. Принципи міжнародного права. Закон України «Про міжнародне приватне право». Колізійні норми в міжнародному праві.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права.

Види суб'єктів міжнародного права. Організаційно-правові форми господарської діяльності в Україні та відповідні закордонні форми. Правовий статус фізичних осіб: резидентів та нерезидентів. Правовий статус фізичних осіб суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та закордоном.

Тема 3. Держава як суб'єкт міжнародного права.

Основи представництва держави у міжнародних відносинах. Порядок укладення міжнародно-правових договорів. Основи дипломатичного права. Основи консульського права.

Тема 4. Право власності у міжнародному приватному праві.

Право власності та інші речові. Виникнення права власності та інших речових прав. Припинення права власності та інших речових прав. Захист права власності та інших речових прав. Правила позовної давності

Тема 5. Договірні зобов'язання та зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди (деліктні зобов'язання).

Вибір права за згодою сторін договору. Право, що застосовується до договору споживання. Право, що застосовується до засновницького договору. Право, що застосовується до зобов'язань про відшкодування шкоди. Право, що застосовується до трудових відносин.

Тема 6. Міжнародний захист прав людини.

Міжнародні стандарти прав і свобод людини. Співробітництво держав у боротьбі з масовими порушеннями прав людини. Колективні права народів і міжнародний механізм захисту цих прав. Міжнародні механізми захисту прав людини. Міжнародно-правові питання громадянства, захист прав дитини при вирішенні питання громадянства. Поняття і категорії біженців. Право притулку, його правове регулювання. Правовий статус іноземних громадян.

Тема 7. Міжнародне економічне право.

Поняття міжнародного економічного права, його місце в системі міжнародного права. Джерела міжнародного економічного права. Суб'єкти міжнародного економічного права. Міжнародне торговельне право як частина міжнародного економічного права. Вирішення міжнародних економічних спорів.

Тема 8. Міжнародне морське право.

Поняття і кодифікація міжнародного морського права. Поняття і склад. Міжнародно-правовий режим територіального моря. Поняття і правовий режим прилеглої зони. Поняття відкритого моря. Режим виключної економічної зони. Основні питання міжнародно-правового режиму континентального шельфу.

Тема 9. Міжнародне повітряне право.

Поняття міжнародного повітряного права. Міжнародні польоти і режим повітряного простору. Проблеми регулювання міжнародних перевезень та комерційної діяльності авіапідприємств. Роль міжнародних організацій в галузі цивільної авіації і в питаннях забезпечення безпеки польотів. Співробітництво держав у боротьбі з незаконним втручанням у діяльність цивільної авіації.

Тема 10. Загальне вчення про правову систему. Національні правові системи та їх типи.

Поняття правової системи суспільства та її ознаки. Загальнотеоретичні аспекти формування поняття правової системи. Юридична компаративістика як наука та її місце в системі юридичних наук. Національна правова система. Ознаки правової системи. Структура правової системи. Загальна характеристика структурних елементів правової системи суспільства. Характеристика статичних елементів правової системи. Характеристика динамічних елементів правової системи. Типи правових систем. Критерії класифікації правових систем. Роль правових джерел. Концепція «західного права». Технічний та ідеологічний критерії. Тип

право розуміння. Групи правових систем. Правова сім'я. Романо-германська (континентальна) правова сім'я. Англо-американська правова сім'я (сім'я загального права). Традиційні правові системи. Релігійні правові системи. Сім'я мусульманського права. Світські правові системи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття та ознаки міжнародного права, джерела, принципи і норми міжнародного права.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Суб'єкти міжнародного права.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 3. Держава як суб'єкт міжнародного права.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 4. Право власності у міжнародному приватному праві.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 5. Договірні зобов'язання та зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди (деліктні зобов'язання).	12	2	2			8	12	2				10
Тема 6. Міжнародний захист прав людини.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 7. Міжнародне економічне право.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 8. Міжнародне морське право.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 9. Міжнародне повітряне право.	12	2	2			8	12					12
Тема 10. Загальне вчення про правову систему. Національні правові системи та їх типи.	12	2	2			8	12	2	2			8
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	10	10	-	-	100

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Пр1. Поняття та ознаки міжнародного права, джерела, принципи і норми міжнародного права.	2

	Поняття міжнародного права. Ознаки міжнародного права. Особливості міжнародного приватного права. Особливості міжнародного публічного права. Джерела міжнародного права. Міжнародно-правові договори. Принципи міжнародного права. Закон України «Про міжнародне приватне право». Колізійні норми в міжнародному праві.	
2	Пр2. Суб'єкти міжнародного права. Види суб'єктів міжнародного права. Організаційно-правові форми господарської діяльності в Україні та відповідні закордонні форми. Правовий статус фізичних осіб: резидентів та нерезидентів. Правовий статус фізичних осіб суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та закордоном.	2
3	Пр3. Держава як суб'єкт міжнародного права. Основи представництва держави у міжнародних відносинах. Порядок укладення міжнародно-правових договорів. Основи дипломатичного права. Основи консульського права.	2
4	Пр4. Право власності у міжнародному приватному праві. Право власності та інші речові. Виникнення права власності та інших речових прав. Припинення права власності та інших речових прав. Захист права власності та інших речових прав. Правила позовної давності.	2
5	Пр5. Договірні зобов'язання та зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди (деліктні зобов'язання). Вибір права за згодою сторін договору. Право, що застосовується до договору споживання. Право, що застосовується до засновницького договору. Право, що застосовується до зобов'язань про відшкодування шкоди. Право, що застосовується до трудових відносин.	2
6	Пр6. Міжнародний захист прав людини. Міжнародні стандарти прав і свобод людини. Співробітництво держав у боротьбі з масовими порушеннями прав людини. Колективні права народів і міжнародний механізм захисту цих прав. Міжнародні механізми захисту прав людини. Міжнародно-правові питання громадянства, захист прав дитини при вирішенні питання громадянства. Поняття і категорії біженців. Право притулку, його правове регулювання. Правовий статус іноземних громадян.	2
7	Пр7. Міжнародне економічне право. Поняття міжнародного економічного права, його місце в системі міжнародного права. Джерела міжнародного економічного права. Суб'єкти міжнародного економічного права. Міжнародне торгове право як частина міжнародного економічного права. Вирішення міжнародних економічних спорів.	2
8	Пр8. Міжнародне морське право. Поняття і кодифікація міжнародного морського права. Поняття і склад. Міжнародно-правовий режим територіального моря. Поняття і правовий режим прилеглої зони. Поняття відкритого моря. Режим виключної економічної зони. Основні питання міжнародно-правового режиму континентального шельфу.	2
9	Пр 9. Міжнародне повітряне право. Поняття міжнародного повітряного права. Міжнародні польоти і режим повітряного простору. Проблеми регулювання міжнародних перевезень та комерційної діяльності авіапідприємств. Роль міжнародних організацій в галузі цивільної авіації і в питаннях забезпечення безпеки польотів. Співробітництво держав у боротьбі з	2

	незаконним втручанням у діяльність цивільної авіації.	
10	Пр10. Загальне вчення про правову систему. Національні правові системи та їх типи. Поняття правової системи суспільства та її ознаки. Загальнотеоретичні аспекти формування поняття правової системи. Юридична компаративістика як наука та її місце в системі юридичних наук. Національна правова система. Ознаки правової системи. Структура правової системи. Загальна характеристика структурних елементів правової системи суспільства. Характеристика статичних елементів правової системи. Характеристика динамічних елементів правової системи. Типи правових систем. Критерії класифікації правових систем. Роль правових джерел. Концепція «західного права». Технічний та ідеологічний критерії. Тип право розуміння. Групи правових систем. Правова сім'я. Романо-германська (континентальна) правова сім'я. Англо-американська правова сім'я (сім'я загального права). Традиційні правові системи. Релігійні правові системи. Сім'я мусульманського права. Світські правові системи.	2
	Разом:	20

6.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1 Поняття та ознаки міжнародного права, джерела, принципи і норми міжнародного права.	8
2	Тема 2 Суб'єкти міжнародного права.	8
3	Тема 3 Держава як суб'єкт міжнародного права.	8
4	Тема 4 Право власності у міжнародному приватному праві.	8
5	Тема 5. Договірні зобов'язання та зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди (деліктні зобов'язання).	8
6	Тема 6. Міжнародний захист прав людини.	8
7	Тема 7 Міжнародне економічне право.	8
8	Тема 8 Міжнародне морське право.	8
9	Тема 9 Міжнародне повітряне право.	8
10	Тема 10 Загальне вчення про правову систему. Національні правові системи та їх типи.	8
	Разом	80

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять	Форми контролю	Кількість балів

Тема 1.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	6
Тема 2.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної роботи	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень.	6
Тема 3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичних	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень. Робота з Інтернет- ресурсами	6
Тема 4.	Анотація матеріалу за темою. Виконання завдань практичної роботи	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	6
Тема 5.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій.	6
Тема 6.	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань.	6
Тема 7.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань.	6
Тема 8.	Опрацювання лекційн	Здача виконаних	6
	ого матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	практичнихзавдань.	
Тема 9.	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань.	6

Тема 10.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичних	Тестування	6

8. Методи навчання

1. Лекції із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, із використанням роздаткового матеріалу та мультимедійних презентацій.
2. Практичні заняття з застосуванням інтерактивних методів проведення практичних занять (режим бесіди, діалогу).
3. Складання опорного конспекту теми, побудова структурної схеми окремого питання, систематизація інформації у вигляді таблиці тощо;
4. Методи та прийоми активізації навчальної діяльності студента під час лекційних та практичних завдань (дискусія, дебати тощо).
5. Поточне консультування. Самостійна робота студентів з літературними та Інтернет-джерелами.
6. Презентація результатів виконаних завдань та досліджень студентом.

9. Методи контролю

При вивченні здобувачами дисципліни «*Міжнародне право та національні правові системи*» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти:

1. Поняття сучасного міжнародного права, його особливості та соціальна природа. Предмет і об'єкт міжнародного права. Співвідношення міжнародного публічного права та міжнародного приватного права.
2. Поняття й основні принципи побудови системи сучасного міжнародного права. Структура міжнародного права. Концепція «м'якого права» (*soft law*).
3. Поняття «джерела міжнародного права». Особливості становлення джерел міжнародного права, їх класифікація й загальна характеристика.
4. Значення проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Теорії співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права.
5. Співвідношення понять «суб'єкт міжнародного права» і «суб'єкт міжнародних правовідносин». Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Державоподібні утворення. Зміст міжнародної правосуб'єктності.
6. Держави як основні суб'єкти міжнародного права і міжнародних правовідносин. Основні права і обов'язки держав. Юрисдикція держави. Імунітет держави.
7. Україна як суб'єкт міжнародного права і міжнародних правовідносин.
8. Поняття, види, форми, засоби, типи та юридичне значення міжнародно- правового визнання. *Tabula rasa*. Поняття

9. Міжнародно-правове регулювання правонаступництва. Поняття і види правонаступництва. правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів, державної власності, державних архівів і державних боргів. правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР.

10. Загальна характеристика поняття «принципи права». Класифікація основних принципів міжнародного права. Юридичний зміст та сфера застосування основних принципів міжнародного права.

11. Сутність і принципи міжнародного правотворчого процесу. Кодифікація і подальший розвиток міжнародного права.

12. Міжнародне право та міжнародний правопорядок. Функції міжнародного правопорядку. Учасники міжнародного правопорядку та вимоги до їх правового статусу. Загальні юридичні принципи міжнародного правопорядку.

13. Імплементация норм міжнародного права. Трансформація норм міжнародного права. Апроксимація норм права Європейського Союзу. Уніфікація положень сучасного міжнародного права.

14. Поняття і сутність міжнародної законності. Структура міжнародної законності. Режим і принципи міжнародної законності, їх особливості на сучасному етапі.

15. Відповідальність у міжнародному праві. Поняття, цілі та функції інституту міжнародно-правової відповідальності. Принцип міжнародної відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Підстави міжнародної відповідальності суб'єктів міжнародного права.

16. Поняття й ознаки міжнародного правопорушення. Класифікація та види міжнародного правопорушення. Елементи міжнародно-протиправного діяння. Види і форми міжнародно-правової відповідальності держав.

17. Поняття ревізій, контрибуцій, реторсій, реституцій, репресалій та репарацій. Контрзаходи і санкції в міжнародному праві, їх поняття і характерні особливості.

18. Типи і види міжнародно-правових санкцій.

19. Поняття і значення території у міжнародних відносинах і міжнародному праві. Види територій. «Нічийні території» (*res nullius*).

20. Юридична природа та склад державної території. Правові підстави зміни державної території. Акреція. Протиправні зміни державної території.

21. Державні кордони: поняття, види та правовий режим державних кордонів. Види, способи, порядок встановлення й охорона державних кордонів.

22. Міжнародно-правовий режим водних об'єктів. Режим судноплавства по Дунаю.

23. Без'ядерні зони. Договір про Антарктику. Договір Тлателолко (*The Treaty of Tlatelolco*). Договір Раротонга (*The Treaty of Rarotonga*). Договір Пеліндаба (*The Treaty of Pelindaba*).

24. Міжнародно-правовий режим Антарктики.

25. Правовий статус Арктики. Секторний поділ арктичних територій. Арктична Рада: мета створення і членство.

26. Поняття і види територіальних спорів. Урегулювання територіальних спорів. Принцип *uti possidetis*. Концепція естопелю.

27. Право міжнародних договорів, його система та джерела.

28. Поняття міжнародного договору, суб'єкти права міжнародних договорів, сторони й учасники міжнародних договорів.

29. Види міжнародних договорів. *Modus vivendi*.

30. Укладання міжнародних договорів, правосуб'єктність на укладання договорів, повноваження. Консенсус. Стадії укладання міжнародних договорів.

31. Промульгація міжнародного договору. Пролонгація міжнародного договору. Застереження до договорів та їх юридичні наслідки.

32. Форма й структура міжнародного договору. Мова міжнародного договору. Тлумачення міжнародного договору і види тлумачення.

33. Дія міжнародного договору. Умови чинності договору, визнання договору недійсним.

34. Перегляд договору. Новація міжнародного договору. Факультативний протокол.
35. Припинення й призупинення дії договору. Підстави припинення дії договору.
36. Функції й повноваження депозитарію. Реєстрація та публікування міжнародного договору.
37. Поняття, функції, принципи й джерела права зовнішніх зносин.
38. Система органів зовнішніх зносин, загальна характеристика: глава держави, парламент, уряд, відомство зовнішніх справ, інші відомства, суд. Привілеї та імунітети посадових осіб. Нотифікація.
39. Дипломатичне право: поняття і джерела.
40. Види дипломатичних представництв. Функції дипломатичних представництв. Торгові представництва. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв та їх персоналу.
41. Дипломатичний корпус. Дуаен дипломатичного корпусу: поняття та функції.
42. Вірча грамота. *Persona non grata*. Інсурреція.
43. Дипломатичне право спеціальних місій і міжнародних організацій. Привілеї та імунітети міжнародних організацій та їх персоналу. Привілеї та імунітети представників держав при міжнародних організаціях.
44. Поняття та джерела консульського права. Консульські зносини.
45. Організація консульських установ, типи консульських установ. Консульський округ. Функції консульських установ. Привілеї та імунітети консульських представництв та їх персоналу.
46. Призначення консула та припинення його повноважень.
47. Поняття, функції, принципи й джерела права міжнародних організацій. Становлення й розвиток права міжнародних організацій.
48. Поняття, класифікація та роль міжнародних організацій у сучасних міжнародних відносинах.
49. Історія виникнення міжнародних організацій та їх місце в житті сучасного міжнародного співтовариства.
50. Юридична природа міжнародних організацій, їх компетенція і функції. Членство в міжнародних організаціях, порядок вступу й виходу з міжнародної організації.
51. Участь України в міжнародних організаціях.
52. Органи міжнародної організації, порядок їх формування, компетенція й діяльність. Правотворча діяльність міжнародних організацій та їх органів, юридична сила актів міжнародних організацій.
53. Організація Об'єднаних Націй (ООН) (*United Nations Organisation*): історія створення, цілі та принципи.
54. Головні органи ООН. Спеціальні установи ООН. Представництва при міжнародних організаціях.
55. Організація Північноатлантичного договору (НАТО) (*North Atlantic Treaty Organization*).
56. Рада Європи (Council of Europe): історія створення, цілі та принципи.
57. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) (*Organization for Security and Co-operation in Europe*).
58. Співдружність незалежних держав (СНД) (*Commonwealth of Independent States*).
59. Ліга Арабських держав (ЛАД) (*The League of Arab States*).
60. Організація американських держав (ОАД) (*Organization of American States*).
61. Організація Африканської Єдності (ОАЄ) (*Organization of African Unity*).
62. Європейський Союз (ЄС) (*European Union*): історія створення, цілі та принципи.
63. Співвідношення понять «міжнародне гуманітарне право», «право збройних конфліктів» та «право війни». Поняття і функції права збройних конфліктів. Система права збройних конфліктів. Становлення та кодифікація права збройних конфліктів.
64. Джерела і принципи права збройних конфліктів. «Право Гааги» (*The Hague Conventions of 1899 and 1907*) і «Право Женеви» (*The Geneva Conventions*).
65. Об'єкт і сфера застосування права збройних конфліктів. *Status quo ante bellum*.

Ангарія.

66. Правовий статус учасників збройних конфліктів. Основні інститути права збройних конфліктів. Методи й засоби ведення військових дій.

67. Захист жертв війни: основні положення.

68. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (*The International Red Cross and Red Crescent Movement*). Захист поранених, хворих та осіб, що потерпіли корабельну аварію. Військовополонені. Інтерновані особи. Зони безпеки.

69. Режим воєнної окупації: поняття окупації, дія режиму в часі. Управління окупованою територією. Правове становище населення окупованої території. Рух опору на окупованій території.

70. Поняття та види нейтралітету.

71. Контроль за виконанням права збройних конфліктів. Право збройних конфліктів і миротворчі сили ООН. Національні і міжнародні засоби забезпечення норм права збройних конфліктів.

72. Поняття і розвиток міжнародного морського права. Основні принципи та джерела міжнародного морського права. Кодифікація норм міжнародного морського права.

73. Класифікація та делімітація морських просторів.

74. Простори, що входять до складу території прибережної держави. Внутрішні морські води, їх правовий режим. «Історичні затоки». Морські порти. Поняття територіальних вод, кримінальна і цивільна юрисдикція. Право мирного проходу через територіальні води. Води архіпелагу.

75. Прилегла зона і її правовий режим. Континентальний шельф. Виключна економічна зона: поняття, правовий режим.

76. Правовий режим відкритого моря (*altum mare*). Район відкритого моря. Правовий режим міжнародного морського дна. Замкнені і напівзамкнені моря.

77. Міжнародно-правове регулювання освоєння мінеральних ресурсів глибинного морського дна, правові проблеми судноплавства, іншої господарської діяльності й проведення науково-дослідницьких робіт.

78. Міжнародно-правовий режим наукових досліджень Світового океану. Міжнародно-правовий режим захисту і охорони морського середовища. Мирне розв'язання спорів, що виникають при дослідженні й використанні Світового океану.

79. Міжнародні протоки, канали і річки, що використовуються для міжнародного судноплавства.

80. Міжнародні морські організації. Правові питання надання допомоги та порятунку на морі. Морські судна. Правові проблеми статусу військових кораблів.

81. Поняття міжнародного повітряного права. Основні джерела повітряного права. Юрисдикція держави у своєму повітряному просторі.

82. Поняття повітряної лінії. Міжнародні правила польотів у повітряному просторі держав і в міжнародному повітряному просторі. Комерційні права в міжнародних повітряних сполученнях. Міжнародна організація цивільної авіації.

83. Поняття й функції міжнародного космічного права. Джерела та головні принципи міжнародного космічного права.

84. Правовий режим космічного простору, небесних тіл і космічних об'єктів. Космічний екіпаж. Правові форми співробітництва держав у космосі.

85. Правовий статус космонавтів і космічних апаратів.

86. Спеціальні правові режими деяких видів космічної діяльності. Міжнародно-правова відповідальність за космічну діяльність.

87. Поняття міжнародного економічного права. Джерела, цілі і принципи міжнародного економічного права.

88. Держава в міжнародному економічному праві.

89. Міжнародні організації в галузі міжнародного економічного співробітництва.

90. Розв'язання міжнародних економічних спорів. Клаузула. *Lex mercatoria*.

91. Поняття, функції та правове закріплення міжнародних стандартів прав і свобод людини. Формування стандартів прав людини на універсальному рівні.

92. Поняття, функції та принципи міжнародного права захисту прав людини та основних свобод. Система міжнародного права захисту прав людини та основних свобод.

93. Джерела міжнародного права захисту прав людини та основних свобод.

94. Класифікація прав людини. Поняття расової дискримінації. Права корінних народів і таких, що ведуть племінний спосіб життя.

95. «Хартія прав людини» (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права), її загальна характеристика, юридична сила.

96. Види правових режимів, порядок в'їзду, виїзду, оформлення перебування іноземних громадян. Права і свободи іноземних громадян і осіб без громадянства.

97. Основні групи міжнародних документів про захист прав людини. Міжнародні органи із захисту прав людини.

98. Поняття, предмет і джерела міжнародного екологічного права. Формування міжнародного права навколишнього середовища.

99. Принципи міжнародного екологічного права. Міжнародно-правове регулювання вирішення глобальних екологічних проблем.

100. Охорона рослинного та тваринного світу згідно норм міжнародного права. Охорона атмосфери і навколоземного космічного простору.

101. Особливості гармонізації норм міжнародного права із чинним українським законодавством.

102. Міжнародна співпраця з охорони довкілля від радіоактивного забруднення. Міжнародні екологічні організації.

103. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю.

Міжнародні стандарти в галузі боротьби зі злочинністю і кримінального правосуддя.

104. Міжнародно-правова допомога в кримінальних справах. Видача злочинців. Екстрадиція (*Extradition*).

105. Міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб.

106. Поняття і розвиток міжнародного кримінального права. Система міжнародного кримінального права.

107. Основні принципи та джерела міжнародного кримінального права. Взаємодія міжнародного і внутрішнього кримінального права.

108. Поняття міжнародної боротьби зі злочинністю. Поняття міжнародного злочину.

109. Боротьба з окремими видами злочинів. Транснаціональні злочини. Злочини за загальним міжнародним правом. Конвенційні злочини.

110. Міжнародний тероризм.

111. Міжнародні кримінальні судові органи. Нюрнберзький і Токійський військові трибунали. Міжнародні кримінальні трибунали для Югославії і Руанди.

112. Міжнародний кримінальний суд.

113. Міжнародні органи боротьби зі злочинністю.

114. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол) (*International Criminal Police Organization*).

115. Поняття мирного розв'язання міжнародних спорів. Види міжнародних спорів. Класифікація мирних засобів розв'язання міжнародних спорів. Безпосередні дипломатичні акції. Добрі послуги.

116. Традиційні мирні засоби розв'язання міжнародних спорів. Безпосередні переговори, стадії переговорного процесу. Консультації (факультативні, обов'язкові) та їх особливості. Міжнародна процедура примирення. Посередництво. Міжнародні слідчі і погоджувальні комісії.

117. Міжнародне правосуддя та історія його становлення й розвитку. Постійна палата міжнародного правосуддя.

118. Міжнародний суд ООН (*International Court of Justice*): склад, порядок утворення, компетенція, юрисдикція. Сучасна система міжнародних судових установ.

119. Регіональні та спеціалізовані міжнародні судові установи. Міжнародний трибунал з морського права. Суд Європейського Союзу (*Court of Justice of the European Union*). Європейський Суд з прав людини (*European Court of Human Rights*). Економічний суд СНД.

120. Розв'язання міжнародних спорів у міжнародних організаціях. Механізм розв'язання міжнародних спорів в рамках ООН (Генеральна Асамблея ООН, Рада Безпеки ООН, Міжнародний Суд ООН) і регіональних організацій.

121. Поняття правової системи суспільства та її ознаки.
122. Загальнотеоретичні аспекти формування поняття правової системи.
123. Юридична компаративістика як наука та її місце в системі юридичних наук.
124. Національна правова система.
125. Ознаки правової системи.
126. Структура правової системи.
127. Загальна характеристика структурних елементів правової системи суспільства.
128. Характеристика статичних елементів правової системи.
129. Характеристика динамічних елементів правової системи.
130. Типи правових систем.
131. Критерії класифікації правових систем.
132. Роль правових джерел.
133. Концепція «західного права».
134. Технічний та ідеологічний критерії.
135. Тип право розуміння.
136. Групи правових систем.
137. Правова сім'я.
138. Романо-германська (континентальна) правова сім'я.
139. Англо-американська правова сім'я (сім'я загального права).
140. Традиційні правові системи.
141. Релігійні правові системи.
142. Сім'я мусульманського права.
143. Світські правові системи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						(екзамен)	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

		практичних завдань	
--	--	--------------------	--

14. Методичне забезпечення

1. Посібники
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети тестових завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

15. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Офіційний вісник України. 2010. № 72/1. Ст.2598.
2. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради України. 1990. № 31. Ст. 429.
4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21 березня 1986 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
6. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23 серпня 1978 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
7. Всесвітня поштова конвенція від 1 січня 1996 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
8. Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень від 12 жовтня 1929 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
9. Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж від 21 квітня 1961г. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
10. Європейська ландшафтна конвенція від 7 вересня 2005 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
11. Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 18 вересня 1975 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 г. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
13. Конвенція з примирення і арбітражу в рамках НБСЄ від 26 вересня 2003 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
14. Конвенція про Кодекс поведінки лінійних конференцій від 6 жовтня 1983 г. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
15. Конвенція про мирне вирішення міжнародних спорів від 18 жовтня 1907 г. URL:

<https://www.rada.gov.ua/>

16. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про морські перевезення вантажів від 31 березня 1978 г. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
17. Конвенція про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 г. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
18. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
19. Міжнародна конвенція про вантажну марку від 5 квітня 1966 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
20. Конвенція про відкрите море від 29 квітня 1958 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
21. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
22. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 7 грудня 1944 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
23. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14 червня 1974 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
24. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18 травня 1965 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
25. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 4. 11. 1950 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
26. Заключний акт НБСЄ, підписаний 1 серпня 1975 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
27. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг від 28 травня 1988 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
28. Загальна декларація прав людини ООН. Міжнародний документ від 10 грудня 1948 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
29. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права ООН. Міжнародний документ від 16.12. 1966 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
30. Декларація про принципи міжнародного права, стосовно дружніх відносин і співробітництва між державами у відповідності із Статутом Організації Об'єднаних Націй від 24 жовтня 1970 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_118/page
<https://www.rada.gov.ua/>
31. Рамкова конвенція про захист національних меншин від 1 лютого 1995 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
32. Статут ООН. Міжнародний документ від 26. 06. 1945 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
33. Декларація тисячоліття ООН від 8 вересня 2000 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
34. Договір про заснування Європейської Спільноти від 25 березня 1957 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
35. Договір про створення Економічного союзу від 24 вересня 1993 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
36. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства від 25 жовтня 2005р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
37. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінкі, 1 серпня 1975 г.) URL: <https://www.rada.gov.ua/>
38. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів від 15 листопада 1982 г. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

39. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15 квітня 1994 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text
40. Міжнародна угода по цукру від 1992 р. від 20 березня 1997 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
41. Угода про створення зони вільної торгівлі від 4 квітня 1999 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
42. Резолюція 45/158 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1990 року URL: <https://www.rada.gov.ua/>
43. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) від 9 травня 1980 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
44. Угода про створення Співдружності Незалежних Держав від 8 грудня 1991 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
45. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
46. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
47. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
48. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
49. Про приєднання України до Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів: Постанова Верховної Ради України від 17 вересня 1992 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

Додаткова література:

1. Антонович М. Відповідальність держави та особи в міжнародному праві / М. Антонович // Український часопис міжнародного права. – №2. – 2015. – С. 21 -28.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. – Одеса : Фенікс, 2018. – 762 с.
3. Гапотій В. Д., Жильцов О. Л., Воржевітіна Г. І. Основні правові системи світу: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. 279 с.
4. Дума В.В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. Станом на 20 травня 2020 року / За заг. ред. Галунька В.В. – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 732 с.
5. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху : навчальний посібник / В. В. Дума, А. В. Боровик, А. В. Матвійчук та інші; за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне: Волин. обереги, 2019. 156 с.
6. Мацко А. С. правонаступництво у міжнародному праві/ А. С. Мацко // Український часопис міжнародного права. – №4 (Спеціальний випуск: міжнародний кримінальний суд). – 2017. – С. 70-75.
7. Міжнародне право: підручник / [за ред. Денисова С.А.]. – К.: Видавництво інституту ім. В. Корецького, 2015. – 564 с.
8. Міжнародне публічне право : підручник у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. – Харків : Право, 2019.
9. Міжнародне публічне право: Підручник / Баймуратов М.О. – Одеса : Фенікс, 2018. –

762 с.

10. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / М. М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, А. О. Кориневич, В. М. Лисик, О. Р. Поєдинок, Н. В. Хендель; за ред. Т. Р. Короткого. – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини; Фенікс, 2016. – 2017. – 145 с.
11. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.; за ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2019. Т. 1: Основи теорії. 2019. 416 с.
12. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. І ф-тів / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2018. 164 с.
13. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
14. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків: Право, 2019. 310 с.
15. Тимченко Л. Д., Кононенко В. П. Міжнародне право: підручник. К.: Знання, 2012. 631 с.
16. Чижмарь, Ю. В. Національне та міжнародне право: теоретико-правові проблеми: монографія. Харків: Діса плюс, 2015. 472 с.